

Stanowisko Komitetu Psychologii PAN w odniesieniu do inicjatywy „Dziecko bez stopni”

Komitet Psychologii PAN popiera ideę „Dziecko bez stopni”, wyrażoną przez powstałą przy Centrum Edukacji Obywatelskiej w Warszawie *Koalicję Osób i Instytucji w Sprawie Nowelizacji Ustawy o Systemie Oświaty*.

Koalicja ta podjęła starania, by w pierwszym etapie edukacji szkolnej, czyli w klasach I–III, wprowadzić zasadę bieżącego oceniania uczniów poprzez tzw. oceny opisowe, czyli oceny pomagające dziecku się uczyć, dające mu wartościowe informacje zwrotne. Inicjatywa stanowi reakcję na rządowy projekt zmian w ustawie o systemie oświaty, który zakłada prowadzenie przez nauczycieli pierwszego etapu edukacji szkolnej oceniania bieżącego według skali i w formach określonych w statucie szkoły. Wprawdzie ustawa ma dopuszczać możliwość stosowania oceny opisowej, ale będzie to wymagać zgody rady pedagogicznej szkoły i zmiany statutu szkoły, co w praktyce może nadal oznaczać ocenianie dziecka w trakcie semestru jedynie według stopni.

Uzasadnienie

Ocena ze strony nauczyciela odgrywa swoją formatywną rolę, czyli jest prorozwojowa, tylko wtedy gdy dostarcza dziecku informacji pomagających mu się uczyć, a więc umożliwia (1) uświadomienie sobie, co robi dobrze, a co źle, (2) zrozumienie istoty popełnianych błędów, (3) wskazuje drogi poprawy, ale przede wszystkim (4) wskazuje, w czym dziecko jest kompetentne, co osiągnęło dzięki swemu wysiłkowi. Taki sposób oceniania wzmacnia wytrwałość uczącego się dziecka, buduje jego poczucie sprawstwa, w tym odpowiedzialności za własne działania, a w efekcie kształtuje zdolność samoregulacji, tak ważną w kolejnych etapach kształcenia oraz w życiu.

Ocena według stopni, szczególnie gdy jest jedyną albo najczęstszą formą oceniania, nie niesie ze sobą prorozwojowej informacji zwrotnej dla dziecka, w głównej mierze służy porównywaniu dzieci ze sobą. We wczesnym etapie edukacji, kiedy dzieci dopiero opanowują różne strategie uczenia się, nie pomaga im w tym procesie, a w przypadku dzieci natrafiających na różnorodne trudności w uczeniu się może hamować ich motywację i być wręcz źródłem ich bezradności.

Ocenianie opisowe może początkowo być uciążliwe dla nauczyciela, ale niesie ze sobą cenne dla niego informacje. Pomaga mu w dobieraniu trafnych do potrzeb dzieci metod wspomagania ich rozwoju, szczególnie w zakresie strategii uczenia się, metod pomocy w sytuacjach doświadczania przez dzieci trudności w uczeniu się, a także metod rozwijania ich specjalnych zdolności i talentów.

[Stanowisko Komitetu Psychologii PAN w odniesieniu do inicjatywy „Dziecko bez stopni” zostało przyjęte na zebraniu plenarnym w dniu 27 listopada 2014 roku w Warszawie]

Przewodniczący Komitetu Psychologii PAN

Prof. dr hab. Piotr Oleś